

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce 46. ročník, 2019/2020

Školní kolo – řešení – II. kategorie

1. Příklad řešení:

- a) *poznatek, znalost*
- b) *informace, povědomí, vědomost, povědomost*
- c)

Když vešlo ve známost, že do města přijede cirkus, nemohly děti vzrušením ani spát. (Význam: vlastnost nebo stav toho, kdo nebo co je známý/známé)

O našem řediteli se říká, že má známosti až na ministerstvu. (Význam: společenský nebo osobní vztah k někomu)

Když přijedu na návštěvu k babičce, pokaždé se mě ptá, jestli už mám vážnou známost. (Význam: intimní vztah dvou lidí)

Vysvětlení významu nevyžadujte.

d) *Když člověk není dostatečně obeznámen se způsoby...; Když člověk není dostatečně seznámen se způsoby...; Když se člověk dostatečně neseznámil se způsoby...; Když člověk dostatečně nezná způsoby...*

Bodování:

- a) za uvedení synonyma se stejným kořenem – 1 bod;
  - b) za uvedení synonyma s jiným kořenem – 1 bod;
  - c) za 2 vhodné věty – 2 body;
za 1 větu – 1 bod;
  - d) za 2 vhodné formulace – 2 body;
za 1 formulaci – 1 bod;
- Celkem tedy maximálně 6 bodů.

2. Příklad řešení:

jádro pudla = podstata problému

patová situace = obtížně řešitelná, svízelná, bezvýchodná situace

zlatý hřeb = vrcholná, nejlepší část; vrchol

žabomyší válka = malicherný, bezvýznamný (ale dlouhodobý) spor, konflikt

Bodování:

Za čtyři vhodně vysvětlené frazémy – 4 body, za tři – 3 body, za dva – 2 body, za jeden – 1 bod.
Celkem tedy maximálně 4 body.

3. Příklad řešení:

Věta/souvětí	Slovníkový tvar	Význam slova
<i>Maminka letos zavařila snad sto leč.</i>	<i>lečo</i>	pokrm z dušených paprikových lusků, rajčat ap.
<i>Leč ho pořádně, ať se brzy uzdraví.</i>	<i>lěčit</i>	zbavovat nemoci, uzdravovat
<i>Volal, leč nikdo se neozýval.</i>	<i>leč</i>	<i>ale, však, avšak, ovšem</i> ; tj. spojka vyjadřující odporovací vztah
<i>Loví se zpravidla postupně v několika lečích.</i>	<i>leč</i>	uzavřené místo, kde probíhá lov; způsob honu (v uzavřeném prostoru)

Uznávejte i: (*Poslední*) *leč* – zábava s hostinou na závěr lovu (*Poslední leč se konala v myslivně.*).

Bodování:

Za každý správně vyplněný řádek tabulky – 2 body. Při jedné chybě na řádku – 1 bod, při více chybách – 0 bodů.
Celkem tedy maximálně 8 bodů.

4. Příklad řešení:

- pole po pokosení obilí; zbytky stébel, které po sklizni obilí trčí ze země;*
- od sloves: *parkoviště, hřiště, kluziště, hlediště;*
od podstatných jmen: *hnojiště, smetiště, ohniště, kolejiště, brambořiště, rumiště*
- Kolem se potloukal muž se strništěm na tvářích a v roztrhaných šatech.*

Bodování:

- Za vysvětlení významu – 1 bod.
  - Za 3 vhodná slova od sloves – 1 bod, za 3 vhodná slova od podstatných jmen – 1 bod.
  - Za vhodnou větu – 1 bod.
- Celkem tedy maximálně 4 body.

5. Příklad řešení:

1. pád: –

2. pád: *Těšily se z hezkého počasí.* Význam slovesa: mít z něčeho potěšení, radost; radovat se z něčeho

3. pád: *Těšil se všeobecné účtě.* Význam slovesa: mít něco, požívat něčeho

4. pád: *Těšila se na prázdniny.* Význam slovesa: s radostí, s touhou něco očekávat

5. pád: –

6. pád: –

7. pád: *Těšila se krásným dárkem. / Metla liška pokojíček, metla taky síň, našla v koutě zlatý vlasek, těšila se s ním.* Význam slovesa: mít z něčeho potěšení, radost; radovat se z něčeho

Bodování:

Za správně doplněný příklad ke každému z pádů včetně vysvětlení významu slovesa – 2 body; pokud význam slovesa není řádně vysvětlen nebo při jiných dílčích nedostacích – 1 bod.

Pokud žák u 1., 5. a 6. pádu neproškrtně řádek nebo uvede příklad, odečtete za každý takový řádek 1 bod (maximálně tedy odečtete 3 body). Záporné body se neudělují.

Celkem tedy maximálně 8 bodů.

Celkem maximálně 30 bodů.

Slohový úkol

Hodnoťte:

A) slohovou úroveň textu, zejména:

- dodržení tématu a formy, je-li stanovena
- nápaditost a originalitu zpracování
- celkovou výstavbu a členění textu, jeho plynulost a návaznost
- vhodný výběr jazykových prostředků přiměřeně ke stylu textu – posuzujte celkový výběr prostředků lexikálních, tvaroslovných a syntaktických, funkčnost volby spisovných a nespisovných prostředků
- větnou stavbu přiměřenou stylu textu

B) jazykovou a pravopisnou správnost projevu, zejména:

- pravopisnou správnost včetně dodržování pravidel interpunkce
- znalost kodifikace ve všech jazykových plánech – v hláskoslovném, morfologickém, lexikálním i syntaktickém plánu

Bodování části A): 0–10 bodů.

Bodování části B): 0–10 bodů.

Celkem tedy maximálně 20 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.